

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רם

ערב שבת קודש
פרשת אמור
י"ב באייר התשע"ח

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

פקודת יום

לרדת לעולם בשביל טובה אחת!

אפילו פעולה שמביאה לעשיית מצוה אחת על-ידי מי
מישראל - גדול ערכה מאוד, כמובן בנגלה ובחסידות,
ומודגש בתורת הבעש"ט שהנשמה יורדת למטה למשך ע'-
פ' שנה בשביל לעשות (אפילו רק) טובה פעם אחת א' אידן
(ליהודי).

איך להרבות בפעילות לקירוב בני ישראל לתורה ומצוות -
יתיעץ עם צעירי אגודת חב"ד.

אזכיר כהנ"ל על הציון.

(מענה בכת"ק לסטודנט יהודי מארה"ב ששאל מהו שליחותו בעולם הזה - נדפס בספר 'מבית המלכות')

לזכות

אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ב באייר ה'תשע"ח - י"ט באייר ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ב באייר	הלכות מטמאי משכב ומושב... בפרקים אלו. פרק א-ג.	הל' אישות פרק ז.	מ"ע צט.
ש"ק	י"ג באייר	פרק ד-ו.	פרק ח.	מ"ע ק.
א'	י"ד באייר	פרק ז-ט.	פרק ט.	מ"ע קו.
ב'	ט"ו באייר	פרק י-יב.	פרק י.	מ"ע קד.
ג'	ט"ז באייר	פרק יג. הלכות שאר אבות הטומאות... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מ"ע קד. צו.
ד'	י"ז באייר	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע צו.
ה'	י"ח באייר	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע צו.
ו'	י"ט באייר	פרק ט-יא.	פרק יד.	מ"ע צו.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זמן זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד'	72 ד'							
ו', י"ב באייר	3:46	4:42	5:05	6:06	9:17	12:39	1:12	7:17.9	7:43
ש"ק, י"ג באייר	3:45	4:41	5:04	6:05	9:16	12:39	1:12	7:18.6	7:44
א', י"ד באייר	3:43	4:39	5:03	6:04	9:16	12:38	1:12	7:19.3	7:45
ב', ט"ו באייר	3:41	4:38	5:02	6:04	9:15	12:38	1:12	7:20.0	7:46
ג', ט"ז באייר	3:40	4:37	5:01	6:03	9:15	12:38	1:12	7:20.7	7:46
ד', י"ז באייר	3:38	4:36	5:00	6:02	9:14	12:38	1:12	7:21.4	7:47
ה', י"ח באייר	3:37	4:35	4:59	6:01	9:14	12:38	1:12	7:22.1	7:48
ו', י"ט באייר	3:35	4:33	4:58	6:00	9:13	12:38	1:12	7:22.8	7:49

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלושה דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה בכמו ארבע מינוטין (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
אמור	6:41	7:56	6:56	7:58	6:48	7:59	6:58	7:57
בהר	6:46	8:01	7:01	8:04	6:53	8:05	7:02	8:03

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי-יצחק שייקביץ, יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו היה משתתף לפעמים בתהלוכה ובכינוס ואומר שיחה מיוחדת לכבודם, ועודדם ביותר. בדרכו לציון הק' היה נוסע לשדה' שבו התכנסו הילדים, ושוהה שם מעט ואחר-כך ממשיך אל הציון³¹.

"אצל אדמו"ר האמצעי היה ל"ג בעומר מימים טובים המצויינים. היה יוצא לשדה בעריכת סעודה קלה, שתיית משקה ואכילת ביצים מבושלות ובניגונים ובריקודים. וראו אז הרבה מופתים", בעיקר בנוגע לפקידה בזרעא חייה וקיימא. וכך נהגו למסור לרבי בקשות בנושא זה ביום ל"ג בעומר, ומשפחות רבות זכו להיפקד בזכות זה³².

התקיים שם לפני התהלוכה). בשנת תש"מ היתה הוראה לערוך תהלוכות גם בארה"ק, ומוסיף והולך מידי שנה בשנה – ראה פירוט השנים ב'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רעז.

לפי המענות והתגובות של הרבי, אין מניעה מלהזמין 'אמן' פופולרי לא-דתי לתהלוכות, כדי למשוך ילדים, ובלבד שההופעה תהיה בדוקה כראוי.

בהגדרת הפרסים שנוהגים לערוך אז, יש להקפיד למלא את הוראת הרבי: "העירותי כמה פעמים, שבכל כיוצא-בזה צריכה להיות הגרלת ספרי קודש, וקל להבין". בשנת תשל"ג הופיע בפרסום מטעם צא"ח ילד המקבל 'כדורגל' כפרס העיקרי במצע של"ה, ובתגובה מסר יו"ר המזכירות, הרה"ח ר' חמ"א חודקוב ע"ה, ליו"ר צא"ח הרה"ח ר"י לייבוב ע"ה, שהרבי אינו גורס כלל פרס זה, ושיש להשמיד את המודעות שכבר נדפסו (ראה לשון המענה ב'התקשרות' גיליון נא עמ' 14). אודות פרסים אחרים, כמו אופניים, מצלמה, טיסה בשמי הארץ וכדומה, הסכים הרבי שאין מניעה, ורק הוסיף "אלא שהספרים יודגשו בהפרסומת" (התקשרות' גיליון מב עמ' 15-14. 'צעירי אגודת חב"ד' עמ' 298).

31) וכן הציע הרבי לחסידים לעלות על הציון היום, כיוון שקברי צדיקים בכלל הוא במקום העלייה לציון הרשב"י – 'תורת-מנחם' תש"י, עמ' 67. וראה ע"ז בס' 'קב הישר' פרק עא.

32) ספר-המנהגים עמ' 43, מלקוטי-דיבורים, כרך ג, דף תקיט,א ו'היום יום' ל"ג בעומר. ביאור בזה ב'תורת מנחם' תש"י שם, עמ' 60.

ח"י – והרי ל"ג בעומר הוא ח"י באייר (ראשי-תיבות: אברהם, יצחק, יעקב, רחל, שכוללת כל ד' האמהות). בעבודה – מזמור ל"ג בתהילים, ספר דוד בן ישי בתור נעים זמירות כל בני ישראל. בתורה – בפרשת השבוע, ובפרט בחלקו המיוחד ליום זה [השיעור בחת"ת]...".

* מנהג שפשט בכל תפוצות ישראל: ביום ל"ג בעומר אוספים את כל הילדים, ומסבירים להם מעניינא דיומא, אודות רשב"י וכו'²⁶. אחר-כך יוצאים עימם לטיול אל השדה [והמנהג שהתניקות – גם הבנות²⁷ – יורים בקשת בל"ג בעומר²⁸], ונותנים להם מיני מתיקה שישמחו את ליבם, וכל זה [נעשה בשעה המתאימה ללימוד תורה] משום "עת לעשות לה'..." שזעלידי זה נוסף בחינוכם ביתר שאת וביתר עוז²⁹.

בימינו עושים זאת בתהלוכות ובכינוסים לילדי ישראל ברוב עם ובפרסום גדול, בכל אתר ואתר³⁰.

26) וגם הפיוטים בשבחו של רשב"י (כמו פיוט 'בר יוחאי') שלא ראינו שיאמרו אצל רבותינו נשיאינו, קרוב לומר שהיה אצלם במחשבה – 'התועודיות' תשמ"ז ח"ג, עמ' 271.

27) במענה למנהלת 'בית רבקה' בשכונת הרבי, שהודיעה שהתלמידות תי' יוצאות לשדה בל"ג בעומר, וישחקו עם קשת כנהוג, ענה הרבי "הרומז גם-כן לקשת [– בענן], שהוא סימן לביאת משיח (זח"א ע"ב). והחרים [ג'המשך' מאמרי חסידות לאדמו"ר מהר"ש משנת תרל"א] עמ' סט), ותשוואות-חן על הבשורות טובות, וגדול הזכות וכו'", עכ"ל"ק. (ופשוט שאין שייך בזה 'לא ילבש' (ראה רש"י נזיר נט,א וש"נ) שהרי קשת-המשחק אינה דומה לכלי נשק כלל, ומה גם בימינו שאין מצוי כלל השימוש בזה כנשק).

28) מנהג זה הובא ונתבאר בס' בני-יששכר מאמרי חודש אייר מ"ג פ"ד, ובספרים שהובאו בס' 'בין פסח לשבועות' פי"ח ס"ו. וראה 'תורת-מנחם' תש"א ח"ב עמ' 77. לקוטי-שיחות, כרך לו, עמ' 121, הערה 5 באריכות.

29) 'התועודיות' תשד"מ ח"ג, עמ' 1727, 'התועודיות' תשמ"ז ח"ג, עמ' 268.

30) 'כינוס' בבית-חינוך היה כבר בשנת תש"ג. את צורת ה'פאראד' – צעדה המלווה בשלטים וכרזות – לבש בשנת תשט"ז (הכינוס

ה'גל' שנעשה על-ידי פנימיות התורה

עתה הזמן לבירור הניצוצות הכי אחרונים והיציאה מהגלות אל הגאולה, ולכן לימוד פנימיות התורה הכרחי גם לאנשים פשוטים, ורק בכוחה אפשר לברר את העולם ולהישאר מובדל ממנו • צאתו לשדה של אדמו"ר האמצעי ב"ג בעומר היתה ירידה, אולם מטרתה – כיבוש העולם, וכך תובעים גם מחסידים • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

והנה, בעניין רדיפת לבן אחרי יעקב, איתא בספרים⁸ שהטעם האמיתי הוא [לא כפי שדמה לבן שרודף אחרי יעקב כדי להרע לו ח"ו, אלא] לפי שבסיום עבודתו של יעקב בחרן נשאר אצל לבן ניצוצות קדושה שעדיין לא נתבררו על-ידי יעקב, ולכן רדף לבן אחרי יעקב, ליתן לו ניצוצות הקדושה האחרונים שנשאר אצלו, כדי שיוגמר בירור והעלאת ניצוצות הקדושה.

ודוגמתו בימינו אלה – עקבתא דמשיחא, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר⁹ ש"הנה זה עומד אחר כתלנו"¹⁰ – שלאחרי העבודה בבירור ניצוצות הקדושה בכל הגלויות עד לגלות זה האחרון, צריך להיות בירור הניצוצות הכי אחרונים (על דרך ובדוגמת בירור הניצוצות האחרונים בעת היציאה מחרן), ואז יקויים היעוד¹¹ "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

ג. וכיון שנמצאים בסיום הגלות ומבררים הניצוצות הכי אחרונים – מובן גודל ההכרח בגילוי והפצת פנימיות התורה:

א. על-פי מאמר רו"ל¹ "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא", מובן, שגם ענינו של ל"ג בעומר מרומז בתורה.

בתורת החסידות הובאו שני רמזים על ל"ג בעומר: א) בפסוק² "עד הגל הזה"³, ב) בפסוק⁴ "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"⁵ – "גל" אותיות ל"ג בעומר).

ויש לומר, שבזה מרומז גם גודל ההכרח בלימוד והפצת תורת החסידות (ענינו של ל"ג בעומר, מתן תורה של פנימיות התורה) בימינו אלה דווקא, כדלקמן.

ב. ובהקדמה:

"הגל הזה עד" – נאמר כאשר לבן השיג את יעקב ברדפו אחריו, שאז, "ויקחו אבנים ויעשו גל גו' ויקרא לו לבן יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד גו' הגל הזה עד גו' אם אני לא אעבור אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבור אלי את הגל הזה גו' לרעה"⁷.

- 1) ראה תענית ט, ז. זח"ג רכא, א.
- 2) ויצא לא, נב.
- 3) סידור (עם דא"ח) שער הל"ג בעומר דש, ג ואילך.
- 4) תהלים קיט, יח.
- 5) המשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ה.
- 6) המשך תרס"ו ע' ריט.
- 7) ויצא לא, מו ואילך.

של הרבי נהגו לאכול חרובים, לזכר החרובים שמהם ניזונו רשב"י ורבי אליעזר בנו במשך זמן היותם במערה¹⁸.

"עת סגולה היא, להתעוררות ולתוספת אומץ בגילוי והפצת פנימיות התורה, שבדורנו נתגלתה במעיינות החסידות ותורתה"¹⁹. יש הדגשה מיוחדת על 'אהבת-ישראל' ביום זה²⁰.

"השייכים לזה, צריכים לסדר נסיעה למירון, אבל לאידך גיסא, אין מההכרח שתיסע כל הישיבה... והנשארים יארגנו התוועדות במקומם"²¹.

"אצל חסידים היו נוהגים לשבת להתוועד בל"ג בעומר לפנות ערב, בין מנחה למעריב"²².

גם נשי ובנות חב"ד יערכו היום התוועדות²³. בהתוועדות זו עורכים מגבית של צדקה²⁴.

* הרבי עורך²⁵ "להוסיף בתורה, עבודה וגמ"ח – עליהם העולם עומד, והרי רשב"י עליו נאמר 'וצדיק יסוד עולם'... נתינה לצדקה במספר

חלקים, ואכל ממנה. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' ס"ע ערה].

18) 'התוועדות' תשמ"ב ח"ג עמ' 1395.

19) אג"ק חלק כ עמ' רכג.

20) 'התוועדות' תשמ"ו ח"ג עמ' 362, ועוד.

21) 'שערי המועדים – ספירת העומר' ס' צד, וש"נ. וראה בשיחת מוצ"ק אמור, אור לפסח-שני תשל"ח ס' ד, שבספרים מובא דבר פלא, שאותם שהיו בל"ג בעומר במירון, הרגישו שמחה מופלגת, עד שאין זה מובן כלל בדרך הטבע, אך כך הוא הרגש האדם שם בפשטות (ראה גם בס' 'טעמי המנהגים', עמ' ערה). ומבאר הטעם, מפני שאז התקיים ברשב"י "בחד קטירא אתקטרגא...", היינו בדוגמת דרגת משה רבינו שבכל אחד ואחד מישראל.

22) ספר-המנהגים שם, מספר-השיחות תש"א עמ' 119. ושם גם ביאור העניין ע"פ נגלה מהרה"ח ר"ה מפארטיט, ובהערה – מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

בזמן הצמח-צדק היו עורכים 'ליושבים' [חסידים שהתעכבו בליבאוויטש משך-זמן ללימוד תורה ועבודת ה', בלא מסגרת] ולאורחים, סעודה גדולה בדגים ובשר לפני ערבית אור לל"ג בעומר (רק הצ"צ עצמו אכל – בלילה – מאכלי חלב) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רדע. ועיי"ש עמ' רעטר(פ).

23) אג"ק ח"ג עמ' מזו וחי"א עמ' עט.

24) נסמן לעיל הערה 16.

25) במכתבו מיום א' פ' בחוקותי תשמ"ט "ע"ד הצעת רבים והחלטתם לעשות כן במעשה בפועל", לקוטי-שיחות, כרך לב, עמ' 254. ובשולי המכתב: "נ.ב.: מובן ופשוט שגם לאחר ל"ג בעומר יש לעשות ולהשלים כל הנ"ל, כלימוד פסח שני דמיניה אוליני: 'ניטא קיין פארפאלן' [=אין דבר אבוד], ובכפלים לתושיה".

יום חמישי

ח"י באייר – ל"ג בעומר⁹

אין אומרים תחנון¹⁰.

אין מסתפרים גם בל"ג בעומר, מלבד תספורת-מצווה לילדים¹¹.

(ילד שנולד לאחר ל"ג בעומר עד ערב חג השבועות ועד בכלל, עורכים את תספורתו בערב החג)¹².

יום הילולא של התנא רשב"י. יש נוהגים להדליק ריבוי נרות בלילה בבית-הכנסת (ובארץ-הקודש נהגו הכול ב'הדלקות' פומביות)¹³ ועושים שמחה "בכל לב ונפש"¹⁴, כי רצונו הוא שישמחו ביום זה¹⁵.

ביום זה יש לתת צדקה בהוספה מיוחדת¹⁶. נהגו לאכול ביצים בל"ג בעומר¹⁷. בבית אביו

9) בעומר – למרות שנוסחנו הוא לספור "לעומר" – כי כשנינו לנוסחנו לא הקפידו לשנות גם בתאריכי מכתבים וכדומה, ונשאר הנוסח הישן (אג"ק ח"א עמ' רט). במקום אחר כתב הרבי רמז בדבר: בספרי פולין מובא ש"ל"ג בעומר" בגימטריה 'משה' – להעיר דרשב"י "היה ניצוץ משה", "ונתעלה לאותו אור שקיבל משה כשעלה לקבל לוחות שניות" (עמק-המלך ס"ב ד', ועל-דרך זה בכמה מקומות) – לקוטי-שיחות ח"ז עמ' 337.

10) סידור אדמו"ר לפני "למנצח... יענך". וראה שו"ע אדמו"ר ס' תצג סו"ס ה. השלמות ה'דברי נחמיה' לשו"ע ס' קלא ס"ח [נדפסו בהוספות לשו"ע הישן ח"א עמ' 357, ובמהדורה החדשה ח"ד עמ' תכה].

11) ראה שו"ת סו"ס תצג. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפג"ד. וראה שם עמ' רפד אודות נישואין. ובשנים האחרונות ע"פ הוראות הרבי עורכים נישואין ביום זה, גם ללא סיבות מיוחדות.

12) אג"ק כרך יב עמ' תמא (למי שנולד בכ"א אייר – 'אוצר' עמ' רס). 13) בעבר נהגו בהדלקות גם בירושלים ובחברון, ורבותינו השתתפו בזה – אג"ק אדמו"ר מהורש"ב ח"ג עמ' יד, סה"ש תרצ"ט, עמ' 330. לפרטי המנהג וטעמיו, ראה ס' 'בין פסח לשבועות' פי"ח סט"ו ואילך. אג"ק ח"ח עמ' רסו.

14) אג"ק אדמו"ר ח"א (הוצאת קה"ת, ברוקלין תשמ"מ), עמ' קיז. 15) לוח כולל-חב"ד, ע"פ לקוטי-שיחות חלק ד עמ' 1304 ועוד, מה'משנת חסידים', החיד"א וכו'. וראה 'התוועדות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1994: "ביום זה – דבר פשוט הוא שצריכים כולם להיות בשמחה גדולה", עיי"ש. בקשר למנהגים העתיקים בשמחת רשב"י, ראה גם המובא בספר-השיחות תש"נ ח"ב, עמ' 460.

16) 'התוועדות' תשמ"ה ח"ג, עמ' 2017. וראה גם 'התוועדות' תשמ"ח ח"ג, עמ' 319.

17) ועל הרבי מסופר, שנהג לאכול ביצים שקליפתן נצבעה בשעת הבישול בצבע חום – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רפ. [בד"כ עשה זאת הרבי בחדרו. אך בהתוועדות ל"ג בעומר תש"ל היתה מונחת ביצה קשה על השולחן, ובשעת ההתוועדות חתך אותה הרבי לארבעה

הלכות ומנהגי חב"ד

מנהגנו לאכול מצה בסעודת היום בפסח־שני.⁶
סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה, יום ראשון
בלילה אור ליום שני, בשעה: 07:49 בערב.
ובדיעבד – כל הלילה.

יום שני
ט"ו באייר

תענית 'שני' בתרא.

ערבית, יום ראשון בלילה: כבר נשלמו שלושים
יום מתחילת אמירת 'מוריד הטל' (ו'ותן ברכה'),
ולכן, בתפילה זו ומכאן ואילך – מי שנסתפק כיצד
אמר בתפילתו, אינו חוזר.⁷

יום רביעי
י"ז באייר

במנחה אין אומרים תחנון.⁸

להימנע ולא להיות ביום י"ד באייר בתוך ט"ו מיל סמוך לירושלים.
וזאת אף שעדיין צ"ע בנושא, ובמיוחד שרבו האוסרין להקריב פסח
בזמן הזה – כיוון שלדעת הר"ח [או רבנו יחיאל] מפרס ישנו החיוב
דפסח גם עכשיו, ובפרט שלדעת רבי (שהרמב"ם פסק הלכה
כמותו) פסח־שני הוא רגל בפני עצמו וחיובו עליו כרת. אך לאחר
שהשתנה המצב, עקב כך שמאז הניצחון בששת הימים מחזרים
ללא הרף אחרי הגויים למסור להם הכול וכו', נשתנה הדין כאמור
בפנים.

הקושיות שכתב הגר"ש ז"ל לרבי על פסקו הראשון, נדפסו
בהוספת לס' 'חידושים וביאורים בש"ס' ח"א עמ' שמו, והתשובות
עליהן נדפסו שם בפנים סי' ט, וכן בס' 'שערי הלכה ומנהג' סי' ריב,
ובכ"מ.

6 הרבי הביא מס' 'דרכי חיים ושלום', שאף שאכילת פסח־שני
היתה בליל ט"ו, מכל־מקום ההקרבה היתה ביום והעיקר הוא
ההתחלה, לכן אוכלים מצה ביום י"ד – אג"ק ח"ב עמ' שנב. עם
זאת, ניתן לקיים את המנהג גם בליל ט"ו באייר, וכך נהג הרבי ברוב
השנים (הרה"ח ר"ל של גרונר).

7 שו"ע אדה"ז סי' קיד ס"י.
8 כנ"ל הערה 2.

שבת קודש פרשת אמור'

י"ג באייר

יום השנה לפטירת הו"ח אי"א נו"נ ובעל מידות
ר' ישראל־אריה־לייב שניאורסאהן ע"ה (תרס"ט־
תשי"ב), אחיו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.²
במנחה אומרים 'צדקתך'.³
אבות פרק ג.

יום ראשון

י"ד באייר – פסח שני

מוצאי שבת: אין אומרים תחנון.⁴

"אין עתה היכולת והאפשרות לשנות (ולבנות)
כפי הדרוש להקרבת קורבן פסח וכו' – ולכן גם
אין מקום שלא להיות בערב פסח או ב"ד באייר
קרוב לירושלים ת"ו".⁵

(1) בחו"ל: אחרי־קדושים.
(2) לוח כולל־חב"ד. וראה קובץ 'יג אייר' (קה"ת תשנ"ב). צילום
מצבתו בימי חב"ד' ביום זה. ראה אודותיו בס' 'תולדות לוי־יצחק'
(הוצאת קה"ת, כפר־חב"ד. מהדורה רביעית, תשנ"ה, פרק טו).
נפטר בליברפול שבאנגליה. ע"פ בקשת כ"ק אדמו"ר הועלה ארונו
לארה"ק, ונטמן בחלקת חב"ד בעיה"ק צפת ('ימי חב"ד').
(3) לוח כולל־חב"ד, ע"פ סידור אדה"ז, לפני 'למנצח... יענך' בקשר
לתחנון.
(4) סידור אדה"ז שם. וכתב הרבי: 'ובזה חידוש גדול (וצע"ג
ליישבו): עיקר ענין פסח־שני צריך להיות (לכאורה, על־דרך פסח
ראשון) בליל ט"ו, ואפילו הקרבתו הוא לאחר התמיד (מנחה)
– ולכן מוסיף (=מחדש) שם "שהוא י"ד באייר" – 'התוועדות'
תשד"מ ח"ב עמ' 1056.

גם במוצאי היום, כיוון שהוא הזמן דאכילת הפסח, שלא בא
מתחילתו אלא לאכילה – נוטה הרבי לומר שאו יש לנהוג בקריאת
שמע שעל המיטה כבמוצאי שבת ולא לומר תחנון (אבל במוצאי
ראש־חודש וכדומה, אין סיבה מספקת כל־כך שלא לומר תחנון,
מכיוון שאו מתחיל כבר יום ב' בחודש – התוועדות תשמ"ג ח"ג
עמ' 1414, בלתי מוגה. וראה הדעות בזה בכף־החיים סי' קלא ס"ק
(ד).

5) מכתב מ"ג אייר תשל"ה, 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב סי' ריג.
בראשונה, בשיחות אחרון־שלי־פסח תשכ"ח אמר הרבי, שיש

אתה לא תעבור אלי' גו' לרעה".¹⁸
יש צורך להתעסק בענייני העולם, אכילה
ושתיה ודומיהם, כדי לברר את הגוף ונפש
הבהמית וחלקו בעולם, אבל, בשעת מעשה צריך
להיות באופן של הבדלה מחומריות העולם, לידע
שמלבד עבודת הכירורים אין שום שייכות ביניהם,
ועלידי זה לא מקבלים השפעה מהעולם אלא
אדרבה, עושים מהעולם כלי לאלקות, כמרומו
בלשון הכתוב¹⁹ "ויצל אלקים את מקנה אביכם
ויתן ל".

והכוח לעשיית ה"גל" הוא (במיוחד) על־ידי
פנימיות התורה, כי על־ידי לימוד פנימיות התורה
באים להבנה והכרה ש"אין עוד מלבדו".²⁰ שכל
מציאות העולם היא אלקות, ועלידי זה פועלים
שהעולם נעשה כלי לאלקות, ועד לשלימות
שתתגלה בביאת המשיח (על־ידי לימוד והפצת
פנימיות התורה), כמו שכתוב²¹ "ונגלה כבוד ה'
וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר".

ה. ועוד עניין ב"גל" – בקשר ושייכות ליום ל"ג
בעומר:

"גל" – נעשה מאבנים, כמו שכתוב "ויקחו
אבנים ויעשו גל". וענינו בעבודה – כידוע²²
ש"אבנים" קאי על אותיות, שעיקר ההדגשה בהם
היא לא על ההבנה וההשגה, אלא על התוקף
(אבנים) של קבלת עול. ובנדון דידן, שה"גל"
שמפסיק בין הקדושה לענייני העולם הוא מאבנים,
היינו לא על־ידי הבנה והשגה, אלא על־ידי קבלת
עול דווקא.

וזוהי שייכות "גל" ליום ל"ג בעומר – כי ענינו
של ל"ג בעומר הוא בספירת ההוד, ובהוד גופא
הוד שבהוד, שאין זה באופן של הבנה והשגה, אלא
באופן של הודאה,²³ שזהו ענין קבלת עול.²⁴

17) נתבאר גם החילוק בין "אני לא אעבור אליך" ל"אתה לא
תעבור אלי" – חסר הביאור (המו"ל).

18) ראה ב"ר פע"ה, טו: "עד הגל גו' לרעה אין אתה עובר אבל
אתה עובר לפרגמטיא".

19) ויצא לא. ט.

20) ואתחנן ד, לה.

21) ישעי' מ, ה.

22) ראה ספר יצירה פ"ד מי"ב (ובקצת דפוסים מט"ז).

23) ראה סידור (עם דא"ח) שער הל"ג בעומר דש, א ואילך.

24) חסר המשך הביאור בהרמז ד"גל עיני גו" [בענין זה נזכר

בדורות שלפני כן היו יכולים לדחות ("אפלייגן")
לימוד פנימיות התורה מתוך טענה שזהו לימוד
ששייך לצדיקים, בעלי מדריגה וכו' – אף שגם אז
היתה זו טענה שאינה אמיתית; אבל בימינו אלה,
כשיוצאים מהגלות (חרן) אל הגאולה, וצריכים
להשלים הניצוצות הכי אחרונים – צריך להיות
הפצת פנימיות התורה באופן שגם אנשים פשוטים
יעסקו בלימוד פנימיות התורה.

וכמודגש בפעולת כ"ק מו"ח אדמו"ר בהפצת
תורת החסידות בתקופה האחרונה:

הבעל שם טוב והמגיד פעלו וגילו את כללות
שייכות פנימיות התורה לכל בני ישראל. אדמו"ר
הזקן פעל וגילה שגם השגת פנימיות התורה שייכת
לכל בני ישראל (דלא כשיטה שהיתה מקובלת עד
אז ש"צדיק באמונתו יחיה"¹², אל תקרי יְחִיה אלא
יְחִיה¹³). וכ"ק מו"ח אדמו"ר פעל וגילה שגם קטני
ההשגה ביותר שייכים להשגת תורת החסידות,
שלכן, בתקופה האחרונה הדפיס כ"ק מו"ח
אדמו"ר מאמרי חסידות גם באידיש, עבור קטני
ההשגה ביותר.¹⁴

וטעם הדבר – כיון שבימינו אלה צריכים
להשלים הניצוצות הכי אחרונים ולפעול ביאת
משיח צדקנו, ולכן צריך להוסיף בגילוי והפצת
תורת החסידות, שעל־ידי זה "אתי מר דא מלכא
משיחא"¹⁵.

ד. ויש להוסיף בביאור קשר ושייכות פנימיות
התורה לענין ה"גל"¹⁶:

אף־על־פי שבשביל עבודת הכירורים, ובפרט
בירור הניצוצות הכי תחתונים, צריך המברר
(יעקב) לירד ולהתלבש בלבושי המתברר (לבן),
מכל מקום, צריך להיות הפסק ומחיצה ביניהם כדי
למנוע השפעה בלתי־רצויה מהמתברר על המברר
– שזהו ענין ה"גל", "אני לא אעבור אליך גו' (ו)

12) חבקוק ב, ד. וראה מכות בסופה. תניא פל"ג.

13) ראה לקו"ש ח"ג ע' 875.

14) ראה לקו"ש ח"א קמא, ב. ועוד.

15) אגה"ק הדבועש"ט – כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

16) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפס בלקו"ש
ח"ג ע' 479. במהדורות זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י
המו"ל.

פרשת אמור

ומן המקדש לא יצא (כא,יב)

מפרש הבעל-שם-טוב:

מחשבתו של אדם צריכה להיות דבוקה תמיד ב'מקדש', בעולם העליון, שגם כשהוא עוסק במילי דעלמא יהיה כאדם שיצא מביתו והוא חושב תמיד מתי יחזור לביתו.

(צוואת הריב"ש עמ' יד)

כל איש אשר בו מום לא יקרב (כא,יח)

מי שלא תיקן את 'מומי' נשמתו, היינו מעשים, דיבורים או מחשבות שאינם לשם שמים, אינו יכול לעלות ולהתקרב אל ה' באמת בעת התפילה (ואם עלה מורידים אותו ר"ל), עד שישוב אל ה' וירחמהו.

(תורה אור עמ' לו)

שור או כשב או עז (כב,כז)

לפנינו שלושה סוגים כלליים של נפש בהמית.

"שור" – נפש בהמית בעלת עוצמה רבה, כשור הזה שכוחו עמו לבעוט ולנגוח, ויש להשקיע כוחות רבים כדי לבטל את ישותה ואת בהמיותה.

"כשב" – נפש בהמית חלשה ורכה, שאין צורך בביגעה רבה כדי לבררה ולזככה.

"עז" – נפש בהמית תקיפה ביותר, כעז זו שהיא 'עז בכהמה דקה' (ביצה כה), וכדי לבררה דרושה יותר יגיעה מאשר אצל ה'שור'. שכן ישותו של ה'שור' היא בבחינת 'התפעלות', זו ישות 'חמה' ורוגשת, דבר המעיד שאיננה חלק מעצם מהותו אלא דבר נוסף עליו (ולכן יש בה שינויים, לפעמים היא מתגלה ולפעמים לא). ואילו ישותה של ה'עז' היא פנימית (היא אינה מתגלית אלא כשמנסים להשפיע עליה בעניין כלשהו) ו'קרה', דבר המעיד שהיא חלק מן העצם, וישות 'עצמותית' כזאת קשה ביותר לבטל.

(קונטרס התפילה עמ' 20)

שור או כשב או עז (כב,כז)

אומות העולם מונין להם לישראל ואומרים להם: עשיתם את העגל, ובדק הקב"ה בדברים ולא מצא בהם ממש (שהערב רב עשאוהו, מ"ב), לפיכך נעשה שור ראש לכל הקרבנות (ויק"ר פכ"ז)

ה'צמח-צדק' מסביר את הטעם הפנימי שהשור דווקא הוא "ראש לכל הקרבנות":

המטרה של עבודת הקרבנות היא להעלות את נפש הבהמה לשורשה, שהוא 'פני שור' שבמרכבה (שממנה נמשכות נפשות כל הבהמות). ומכיוון שנפש השור קרובה ל'פני שור' שבמרכבה יותר מנפש הכבש והעז, מובן שיש בהקרבנתה העלאה יתירה של מין הבהמה.

(אור התורה ויקרא עמ' שכד)

ו. בשיחת ל"ג בעומר תש"א²⁵ אומר כ"ק מו"ח אדמו"ר של"ג בעומר הוא בספירת התפארת, תפארת שבתפארת – על-פי סדר ספירת העומר מלמטה למעלה, מלכות שבמלכות, יסוד שבמלכות, וכן הלאה, ועל-פי זה, ל"ג בעומר הוא תפארת שבתפארת²⁶.

ועניינם של שני הסדרים בספירת העומר בעבודה: מלמעלה למטה – מצד גילויים – ענינו העבודה שעל-פי טעם-ודעת, מתוך הבנה והשגה ותענוג (געשמאק). ומלמטה למעלה – ענינו קבלת עול, שהעבודה היא לא מצד הבנה והשגה ותענוג (געשמאק), אלא מצד קבלת עול בלבד.

והביאור בשני העניינים שבל"ג בעומר, הוד שבהוד (על-פי הסדר מלמעלה למטה) ותפארת שבתפארת (על-פי הסדר מלמטה למעלה) – שכאשר העבודה היא באופן של הודאה מצד קבלת עול בלבד (הוד שבהוד), על-ידי זה דווקא באים לתכלית העילוי והיופי (תפארת שבתפארת).

ז. ומזה למדים גם בנוגע להתקשרות לרבי:

העניינים והכוחות שהרבי נותן לנו ("כל הנותן בעין יפה הוא נותן²⁷"), הם שלימות היופי, "תפארת שבתפארת", אבל כדי לקבל מהרבי יש צורך בהקדמת המסירה ונתינה אל הרבי מתוך קבלת עול, "הוד שבהוד".

הרבי נותן בעין יפה גם לאלה שאינם ראויים, אבל אי-אפשר לתבוע מהרבי, ולבד לא לעשות מאומה ("ניט אריינטונקען קיין פינגער אין קאלטע וואַסער"). חייבים להתחיל בעבודה בכוח עצמו מתוך קבלת עול, ואז נותן הרבי לפי הכוחות שלו (של הרבי), שלא לפי ערך העבודה כלל.

בעת יציאת מצרים היתה אתערותא דלעילא מצד עצמה ללא צורך בהקדמת אתערותא דלתתא,

גם מ"ש בזהר (ח"ג רצו, ב) שבעת הסתלקותו גילה רשב"י סודות התורה, "ולא סיים בוצינא קדישא למימור חיים כו".
ל"ג בעומר, ושייכותם של שני הרמזים ("עד הגל הזה" ו"גל עיני") זל"ז (המו"ל).

25 נדפסה בקונטרס ל"ג בעומר שנה זו (סה"מ תש"י ע' 212).
ולאח"ז בסה"ש תש"א ע' 116.

26 ראה שיחת ב' אייר ס"ב (לעיל ע' 38).

27 ראה ב"ב נג, רע"א. וש"נ.

אבל במתן תורה נקבע הסדר שכל העניינים צריכים לבוא על-ידי עבודה דווקא, ולאחרי זה נותנים מלמעלה שלא לפי ערך העבודה.

ועל דרך המסופר במדרשי חז"ל²⁸ שכאשר רבי חנינא בן דוסא ביקש מהמלאכים שיעלו עבורו אבן גדולה לירושלים, אמרו לו: "ובלבד שתן ידך ואצבעך עמנו", "נתן ידו ואצבעו עמהם ונמצאו עומדים בירושלים".

ועל דרך זה בנדון דידן: צריכים להתמסר לרבי מתוך קבלת עול שלמעלה מטעם-ודעת, "הוד שבהוד", וכשהרבי רואה את ההשתדלות והמסירה ונתינה כו', אזי נותן הוא לפי הכוחות שלו, "תפארת שבתפארת".

ח. ידוע²⁹ שאדמו"ר האמצעי היה נוהג בל"ג בעומר לצאת לשדה, והיו רואים אז הרכה מופתים בנוגע לנשים עקרות שעל-ידי ברכתו נפקדו בבנים זכרים חסידים.

[בשאר זמנים שהיו באים אליו לבקש ברכה על ילדים, היה נוהג לשלוח לאחיו ר' חיים אברהם³⁰, ור' חיים אברהם היה לובש הכובע (או ה"שטריימל") וכו', מה שאין כן בל"ג בעומר, בצאתו לשדה, היה בעצמו מקבל הבקשות ומברך בבנים זכרים חסידים³¹].

ויש לומר הביאור בזה:

היציאה לשדה – יש לבאר על-פי משל ה"מלך בשדה" המובא בדרושי חסידות³² בנוגע לחודש אלול, שכאשר המלך נמצא בשדה "רשאין כל מי שרוצה להקביל פניו והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות", מה שאין כן בהיותו בהיכל מלכותו, "אין נכנסים כי אם ברשות ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידי סגולה".

והחילוק שביניהם – שבהיכל מלכותו ההתגלות היא נעלית יותר, כיון שמתגלה כמו שהוא בכל

28 קה"ר בתחלתו. וש"נ.

29 ראה "רשימות" חוברת קטע ע' 12 (נעתק ב'היום יום' ל"ג בעומר).

30 ראה גם "רשימות" חוברת ח ס"ע 7.

31 ראה גם "רשימות" חוברת סט ריש ע' 13.

32 לקו"ת ראה לב, ב. וראה סה"מ תש"י ע' 285.

ענייניו הפנימיים, ובשדה ההתגלות היא לכל, שכולם יכולים להקביל פניו ולראותו. והיא הנותנת: כיון שאינו מתגלה בכל ענייניו הפנימיים כמו בהיכל מלכותו, אלא יורד ממדרגתו ויוצא לשדה, לכן יכולה להיות ההתגלות לכל. וזהו הטעם שהמשל של "מלך בשדה" נאמר בנוגע לחודש אלול – כיון שאז היא ההתגלות לכל³³.

ועל־פי זה יש לבאר תוכן יציאת אדמו"ר האמצעי לשדה בל"ג בעומר: בעניין ה"גל" שבל"ג בעומר, המחיצה שבסוף גבול הקדושה כדי להפסיק מפני החיצונים – מודגשת השייכות ל"שדה", מקומם של החיצונים, "עשו גו' איש שדה"³⁴. וזהו עניין היציאה לשדה בל"ג בעומר – שמורה על הירידה לדרגה התחתונה שבקדושה, שבה יש צורך ב"גל" (ל"ג בעומר) להפסיק מפני החיצונים. וזהו הטעם שבהיותו בשדה היה מראה מופתים, שאין זה עיקר ענינו, ואדרבה, זוהי ירידה ממדרגתו³⁵ – כמשל המלך שבהיותו בשדה אינו מתגלה בכל ענייניו הפנימיים. וכוונת הירידה שביציאתו לשדה – כדי שעל־ידי זה ייוולדו בנים זכרים חסידים.

ט. עניין זה – יציאה לשדה בשביל לעשות בנים זכרים חסידים – מודגש גם אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר בכאן לאמריקא: ובהקדם הביאור במה שכתוב³⁶ "וירד מצרימה אנוס על־פי הדיבור", שלכאורה, כיון שיעקב ידע שירידה זו היא "על־פי הדיבור", בודאי רצה לקיים הדיבור, ולא היה "אנוס" – שהרצון הוא מצד הכוונה העליונה שבדיבור, אבל בנוגע לירידה כשלעצמה הרי זה באופן של "אנוס". ועל דרך זה בנוגע לירידת כ"ק מו"ח אדמו"ר

(33) ע"ד מ"ש (ישעי' נה, ו) "דרשו הוי' בהמצאו", שהוא מצוי לכל יחיד (ראה ר"ה יח, א. ושי"ג).
(34) תולדות כה, כז. וראה אזה"ת עה"פ (קמב, ב ואילך). וראה גם שיחת ל"ג בעומר תש"ד ס"ו (סה"ש תש"ד ע' 118).
(35) ראה גם שיחת ב' אייר ס"ט (לעיל ע' 43). ברשימה אחרת: ובפרט ע"פ הידוע שאדמו"ר האמצעי הי' כל כולו חסידות (ראה גם סה"ש תרפ"ז ע' 120), ואעפ"כ, באו הגילויים למטה בעניינים פשוטים.
(36) הגש"פ. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1219.

בבואו לאמריקא – שמצד גודל הירידה של חצי כדור התחתון לגבי חצי כדור העליון בנוגע למתן תורה³⁷, הרי זה באופן של "אנוס", אלא שכך היתה הכוונה העליונה, "על־פי הדיבור", כפי שאמר³⁸ שביאתו לכאן היא בשביל העבודה בהרבצת התורה כו'.

ובסגנון האמור – שביאתו לכאן היא יציאה לשדה בשביל לעשות בנים זכרים חסידים: יציאה לשדה – לא רק יציאה מהיכל המלך לעיר הבירה, או לעיר סתם, אלא יציאה לשדה דווקא – מצד גודל הירידה בחצי כדור התחתון. (והכוונה בזה) בשביל בנים זכרים – שיכבשו את העולם, כמאמר³⁹ "איש דרכו לכבוש", וחסידים – שאינם דורשים שיתנו להם ש"י עולמות... אלא הולכים מתוך מסירת־נפש, כמאמר⁴⁰ "שורפן חסיד קוברן צדיק", ש"חסיד" מעמיד את עצמו בסכנה של נזק כתוצאה משריפת חלק ציפורניו כדי למנוע חשש סכנה לאישה מעוברת שתעבור על־גבי ציפורניו ואף־על־פי שהנזק שלו משריפת ציפורניו קרוב יותר מחשש סכנה לאישה מעוברת אם יתגלו הציפורנים ויצאו ממקום קבורתם), כיון שאינו חושב על עצמו, ועושה הכול לטובת הזולת⁴¹.

י. ובאופן כזה צריך להיות גם קיום השליחות של הרבי – "וירד מצרימה אנוס על־פי הדיבור": קשה אמנם לצאת לאיזו עיר כדי לכבשה. איך יכול – טוען הוא – לצאת לעיירה כזו שבה לא יהיה לו אפילו עם מי לדבר אודות הרבי... כיון שאף אחד מהנמצאים שם אין לו מושג בעניינים כאלו, ובמילא הרי זה ירידה גדולה ביותר. ואף־על־פי־כן, בידעו שזוהי השליחות של הרבי, "על־פי הדיבור", צריך להניח את עצמו על הצד ולמלא השליחות, "וירד מצרימה".

ובמכל שכן וקל וחומר: אצל הרבי עצמו היתה זו ירידה גדולה יותר שלא לפי ערך כלל, ואף־על־

(37) ראה אגרות־קודש אדמו"ר מהרי"צ ח"ב ע' תצב ואילך. ושי"ג.
(38) סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 5. ועוד.
(39) יבמות סה, ב.
(40) נדה יז, א ובתולדות שורפן חסיד.
(41) ראה לקו"ד ח"א סח, א.

על ענין מסויים גורמת ומביאה את פעולת הדבר כו', ולכן צריכים להזהר בזה כו'.

ומכיון שיש חילוקי מנהגים בענין זה – מובן, שהמענה על שאלה בנדון זה הוא בהתאם למצבו של השואל, אם הוא שייך לעדת הספרדים או לעדת האשכנזים, ובאיזה מקום הוא נמצא (כדי שהנהגתו לא תעורר תמיהה בעיני הציבור במקומו הוא).

[פעם שאל אותי יהודי: היתכן שענית למישהו (מעדת הספרדים) שביכלתו לקרוא לבנו ע"ש אביו שבחיים, הרי אצל האשכנזים נזהרים בזה וענית לו: כיצד יכולני לשלול הנהגה זו כאשר מצינו זאת בפירוש בחומש: בסוף פרשת נח מסופר שתרך קרא לבנו בשם נחור, על־שם אביו, שהי' עדיין בחיים, כמובן מחשבון השנים בפסוקים הנ"ל]. ונוסף על חילוקי המנהגים הנ"ל – ישנו חילוק אם מדובר לפני נתינת השם או לאחר שכבר נתנו את השם (ושואלים אם להחליף את השם), שאז הרי זה קשור עם חיות הנפש כו', ובפרט כאשר במקומו ישנם ספרדים שאצלם נחשב הדבר (שינוי השם) לענין של בזיון עבור זקנו כו'.

ולכן, המענה בענין זה (וכן בעניינים כיו"ב) הוא – בהתאם למצבו של השואל כו', לפי המנהג והמקום כו'.

לאחר השבת שאל הרב שלום דובער לוינ שיחי' את הרבי:

האם יש לקשר לזה את קריאת שמו של זקנו של כ"ק אדמו"ר שליט"א – ברוך שניאור, שנולד בחיי אבי אביו מוה"ר ברוך שלום; או אפשר נוסף לו השם ברוך מחמת חולי – לאחר הסתלקות אבי אביו?

הרבי ענה: "לא שמעתי בזה. מילתי דתמי' ביותר בחוג זה, והי' מעורר שקלא־זוטריא וכו'".

"על־דבר שם אמו"

מספר חותני הרב טוביה בלוי שיחי':

"במשך שנים נהגתי לכתוב לרבי את שמי ושם אמי, כאשר את שמה של אמי ע"ה כתבתי תמיד 'רחל תמרל'. הסיבה לכך היא משום שכמבואר בספרי שמות בנוגע לדיני כתיבתן בשולחן־ערוך

חלק אבן־העזר בענין שם לועזי שמקורו בלשון־הקודש – שיש לכתבו בלשון־הקודש. כיון שאמי נקראה 'רחל טעמרל', ו'טעמרל' הוא שם באידיש, כתבתי תמיד כמקורו בלשון־הקודש 'תמר' בתוספת האות ל' ('תמרל').

"בשנת תש"כ מצאתי לפתע תמונה של אמי בצעירותה, כשמאחור הופיע רישום בכתב אשורי בכתב־ידו של אביה – סבי ע"ה, שהיה תלמיד־חכם וסופר סת"ם – שבו נרשם שמה של אמי: 'רחל טעמרל'.

"כיון שסבי היה, כאמור, תלמיד־חכם, ובנוסף לכך נזכרתי שאמי נקראה על־שם סבתא שהוריה היו חסידי צאנז, וכ"ק האדמו"ר בעל ה'דברי חיים' מצאנז צוק"ל הורה לקראה בשם זה, כמנהג שהיה רווח אז שאת קריאת השם היו החסידים נותנים ביד הרבי, כתבתי את הדברים לרבי ושאלתי כיצד לנהוג מעתה.

"במכתב־קדשו (מתאריך י"ב אלול תש"כ) ענה הרבי:

במה־שכותב על־דבר שם אמו – הרי מבאר שהי' לה בזה הוראה ודיוק ובמילא כן צריך לכתוב. שהרי בעל השם בעל־היבית על שמו בכגון דא.

"אין להכריח אדם בנוגע לשמו"

מענה בתוכן דומה של הרבי קיבל הגה"ח הרשד"ב לוינ (עבודת הקודש, להגה"ח הרשד"ב לוינ שליט"א, עמוד קנט):

לכאורה מובן שאין להכריח אדם בנוגע לשמו (איך שיקרא את־עצמו או יחתום). אפילו בשמות דתורה־שבכתב – הרשות בידו (בתור שם שבחור לעצמו) לשנות.

הבירור העיקרי בהנ"ל – הנהגתו במעשה ודהסובבים אותו (בנוכחותו).

מכתב ארוך ומרתק בנוגע לזכות נתינת השם בקשר למי קורא שם אב או אם נדפס ב'לקוטי שיחות' כרך ז' עמ' 307-308.

אך בודאי הם "ראו" ששם זה מבטא את מעלת מהותו של בנם. ויש לומר, שכאשר נותן השם נתכוון לזה [וכן בשמות המובאים בתורה.. "ותורה אור"] ענינו של נושא השם הוא בגילוי בהשם.

לחבר חול וקודש

בהזדמנות אחרת התייחס הרבי לשמותיו של הרבי מוהרש"ב נ"ע ('התועדויות תשמ"ב' כרך ב' עמ' 1092 ואילך):

לבעל ההילולא היו ג' שמות: "שלום", "דוב", "בער" ואילו בחתימתו יד קדשו חתם "דובער" – צירוף של "דוב" (לשון הקודש) ו"בער" (לשון חול) לשם אחד ("דובער") – הרי זה עלידי הקדמת כללות ענין ה"שלום" כלומר: נדרש לחבר חול וקודש וזאת, בכוח התורה!

גם את שמה של הרבנית חיה מושקא נ"ע ביאר הרבי לאחר הסתלקותה. לדוגמא, בשיחת ש"פ יתרו תש"נ (התועדויות תש"נ כרך ב' עמ' 283): ח' מלשון חיים... נלקחים ממוקור החיים... ונמשך בחינת הנשמה... עד חיים בפשטות כמרומוז ב"חיה" בתוספת ה"א, מרמז על ה' מוצאות הפה... עשרה מאמרות שבהן נברא העולם.

גם את שמו של אחיו של הרבי, ר' ישראל ארי' לייב ביאר הרבי במספר התועדויות שנערכו בי"ג אייר, יום היארצייט שלו. בשנים תשמ"ה, תשמ"ז, תנש"א. לוקטו ונקבצו בקובץ "יג אייר (קה"ת).

דיוקים בכתיבת שמות

במספר הזדמנויות התייחס הרבי לאופן הנכון של כתיבת שמות מסוימים. כך כתב הרבי בכתיב יד-קדשו לגבי אופן כתיבת שמו הק' ("ימי מלך" כרך א' עמוד 105-106):

"מענדל" צריך להיות דוקא בעיין, שהרי הוא על-שם הצמח-צדק.

ובמכתבים נוספים מעין זה ('אגרות קודש' כרך י' עמ' קמג):

מהנכון שבמקום שכותבים שמי יכתבו מענדל מלא בעי"ן ('אגרות קודש' כרך ז' עמ' קי). "זה מכבר ביקשתי, שיעוררו מהמוזכרות אשר השם מענדל צריך להיות כתוב בעי"ן כמבואר בספרי שמות ובעיקר כי כן כותב כ"ק אדמו"ר הצמח צדק (בגימטריא מנחם מענדל) ובטח יתקנו את זה..."

ובהתייחסות לשמו של הצמח צדק העיר הרבי ('התועדויות תשמ"ו' כרך א עמ' 283):

עליפי רוב נהג הצמח-צדק לחתום בשמו הראשון בלבד, אולם באותם מקומות שחתם בב' שמותיו רואים ששמו השני הוא ללא יו"ד...

הרבי כתב את ששמו מכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ בשנת תרצ"ב ('רשימות' חוברת נז עמ' 9):

שיינא כותבין במשפחתנו בשני יודי"ן. ובסה"מ תשי"א עמ' 106:

כן כותב כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בכ"מ – שיינא מלא בשני יודי"ן.

ולהעיר, שאדמו"ר ה'צמח צדק' נ"ע כותב לגבי שם זה, שהוא שם חמותו – וזגתו של כ"ק אדמו"ר

האמצעי נ"ע ('שו"ת' צמח צדק' חאה"ע סי' קפז: "בכמה שמות שכותבין יו"ד במקום חירי"ק

ובמקום צירי"ר... עד"מ שינא כותבין ביו"ד אחר השי"ן וקורין בצירי"י ואין לחוש שיקראו בחירי"ק".

בקשר לאיות שמה של הרבנית חיה מושקא נ"ע, ניהל הרב שלום דובער לוי שליט"א התכתבות עם

הרבי (נדפסה ב'עבודת הקודש' עמודים קנח"ט). בהתועדות שבת פרשת מקץ תשמ"ג אמר

הרבי ('התועדויות תשמ"ג' כרך ב' עמ' 760):

...בנוגע לשקלא-זטריא אודות נתינת שם לילד על-שם זקנו בהיותו בעלמא דין, וכיצד להתנהג

כאשר התברר לאחר נתינת השם שזקנו שעדיין בחיים נקרא גם בשם זה (האם להחליף את השם

כו') – שכל זה תלוי בחילוקי המנהגים ממוקום למקום, בכל מקום ומקום לפי ענינו, כדלקמן.

ולכן, מה שרואים שישנו חילוק באופן המענה בדבר – אין זה ענין של חרטה על המענה הקודם,

אלא המענה הוא בהתאם למצבו של השואל, לאיזה חוג הוא שייך, ובאיזה מקום הוא נמצא כו' – מכיון שבענין זה ישנם חילוקי מנהגים.

בכללות – ישנו חילוק בזה בין ספרדים לאשכנזים: אצל הספרדים – הנה לא זו בלבד

שאינם נוהרים שלא לקרוא לילד על שמו של אדם שנמצא בחיים, אלא אדרבה: קריאת שמו של הנכד

על-שם זקנו שנמצא בחיים, נחשב לענין של כבוד כו' עבור הסבא, ולכן, כאשר אבי הילד רוצה לקיים

מצות "כיבוד אב" – הרי הוא קורא לבנו ע"ש אביו (שנמצא בחיים). ואצל האשכנזים – מקפידים שלא

לקרוא לילד ע"ש זקנו שנמצא בחיים (כי אם ע"ש מי שנמצא בעולם האמת). וכידוע שעצם ההקפדה

* * *

פייכן, "וירד מצרימה",

– כולל גם העובדה שהרבי התעסק עמו... ולא עוד אלא שגם בשעה שהיה לרבי צער ממנו,

הראה לו פנים שוחקות... הרבי אמר לי – בסוף הקיץ האחרון, בדברו אודות עניני "חידות" –

שעולה לו בכריאתו ("עס נעמט געזונט"), אבל אין זה ניכר... –

על אחת כמה וכמה אצלו, שמצד מדרגתו אין זו ירידה גדולה כל כך... – בודאי שצריך למלא את

השליחות ב"וירד מצרימה". הרבי לא חיפש לעצמו דברים קלים, וגם לנו

אינו מחפש דברים קלים. הוא בעצמו עבר את כל העניינים מתוך מסירת נפש⁴², וגם מאתנו תובע

מסירת נפש. ולכן צריך כל אחד ואחד להניח את עצמו על

הצד ולעסוק במילוי השליחות לטובת הזולת⁴³.

42 ברשימה אחרת: אצל הרבי ה' הענין דל"ג בעומר בכל יום – שתמיד מסר נפשו עבור כל הענינים, גם הפשוטים ביותר.

43 נזכר גם ע"ד פעולתו של נח בהצלת קיום העולם ע"י בנין התיבה, "צהר תעשה לתיבה ואל אמה תכלנה גו", ועד שמ"צרה" נעשה "צהר" (כמובא בסיום המאמר דל"ג בעומר

שנה זו (סה"מ תשי" ע' 211)), ודוגמתו בנוגע להצלת

יא. [.] בנוסח התפילות שאומרים בעת ההליכה על האוהל – כפי שנדפס ב"מענה לשון" – אומרים: "בזכות התנאים והאמוראים... אשר איתן מושבם, ובזכות הצדיקים הקבורים במקום הזה". ומזה משמע, שבציון של צדיק נמצאים גם שאר צדיקים, תנאים ואמוראים וכו', כולל ובמיוחד (בשייכות לל"ג בעומר) רשב"י.

ולכן, הנני להציע, שמחר, ביום ל"ג בעומר, יום ההילולא דרשב"י – יום שמחתו, שמחה הכי

גדולה⁴⁴, כמו שמחת נישואין, הילולא (דלא כיום הסתלקותו של משה רבינו שיש שמתעניין בו)⁴⁵ –

ייסעו כולם על האוהל, ששם נמצא גם הרשב"י.

(משיחת ליל ל"ג בעומר התש"י);

תורת מנחם כרך א עמ' 62:56: 68

כל העולם בהאולה האמיתית והשלימה – חסר הביאור (המור"ל).

44 מ"ח מס' אייר פ"א מ"דו.

45 טושו"ע או"ח סתק"פ ס"ב. וראה לקו"ש חל"ב ע' 256 בהערה (ד"ה וכדרישת רשב"י), ובהנמקן שם.

"הייתכן?!"

לבלבל את סדר ההשתלשלות

טענה זו – "למה ניגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'" – היא גם (ובעיקר) בנוגע לזמן הגלות:

מעמדם ומצבם של בני ישראל בזמן הגלות הוא באופן של "טמאים לנפש אדם" דאף ש"אתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום", ועד לחיים נצחיים בלי הפסק בינתיים, מכל מקום, "כולנו טמאי מתים", מצד השייכות להדורות שלפנינו שכבר אינם בין החיים, ודוגמתו ברוחניות – שאף שכבר "כלו כל הקיצין", מכל מקום, נמצאים עדיין בזמן הגלות מצד העניינים הבלתי-רצויים שהיו בדורות שלפנינו, החל מהדור דחורבן בית ראשון, והדור דחורבן בית שני.

ועל זה צועקים בני ישראל: "למה ניגרע לבלתי הקריב את קרבן ה'", הייתכן שנמצאים עדיין בזמן הגלות, שביית-המקדש חרב, ואי אפשר להקריב קרבנות?!...!

[...] הייתכן שבמשך יותר מאלף ותשע מאות שנים לא יכולים כל בני ישראל להקריב קרבנות בבית המקדש?!...!

[...] "קרבן" ("אדם כי יקריב מכם קרבן לה'") ענינו מסירת נפש. ואין לך מסירת נפש גדולה מזה שיהודי "מניח" שהקב"ה ישאיר אותו בגלות!...

יכול היה יהודי לבלבל את כל סדר ההשתלשלות כדי למנוע שכנו יחידו של מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו (כל אחד ואחד מ ישראל) יהיה בגלות!

הייתכן – היה יכול יהודי לטעון – שהקב"ה משאיר אותו בגלות, ובפרט בגלות ארוך, אלף שנים, ועד קרוב לאלפיים שנה, וגלות קשה...!

(משיחת ט"ו באייר ה'תשנ"א; התועדויות תשנ"א כרך ג עמ' 192-195 – בלתי מוגה)

לחזור ולבקש ולתבוע!

הפתגם "אין לנו להישען אלא על אבינו שבשמים" – הוא אחד הסימנים דחושך הגלות, עקבות משיחא, ומבואר בספרים טעם הדבר – שבכך "מתרץ" את עצמו על העובדה שאינו עושה מאומה, מכיוון שאין לנו אלא להישען על אבינו שבשמים! [...].

הנה על זה בא הלימוד וההוראה מ"פסח שני" [...]:

לא זו בלבד שבקשה ותביעה זו אינה היפך התורה חס ושלום, אלא אדרבה – התורה ציוותה להתנהג כן, על-ידי אנשי כנסת הגדולה, שתיקנו שכאשר יהודי מבקש צרכיו מהקב"ה בעת תפילת העמידה – יאמר בתפילתו "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח . . . כי לישועתך קיוונו כל היום", ותחזינה עינינו בשוכך לציון! ואינו מסתפק בכך שמבקש ודורש זאת בתפילה אחת – אלא חוזר על בקשה ותביעה זו בכל תפילה ותפילה, ג' פעמים בכל יום!

[...] בני ישראל מבקשים וצועקים – ביחד עם דוד המלך, דוד מלכא משיחא – "עד מתי!..." וכמו כן צועקים: אלוקים אל דמי לך ואל תחרש ואל תשקוט אֵל" [...].

ונמצא שעל-ידי זה שישאל מבקשים וצועקים אודות הגאולה – פועלים הם שהגאולה תבוא במהירות וזריזות יותר מכמו שהיתה לולי בקשה ותביעה זו!

(משיחת י"ד באייר, פסח שני, ה'תשד"מ; התועדויות תשד"מ כרך ג, עמ' 1686-1680 – בלתי מוגה)

בחירת שמות ומשמעותם

בחירת שמות לילדים בשמות רבותינו נשיאינו • האם אפשר לצרף שמות לשמות הרבניות? • ביאורים ודיוקים בשמות רבותינו נשיאינו • וחילוקי מנהגים בין ספרדים לאשכנזים

הגאון ואמר: "אסִיכן אדרבה, גם הוא יחיה...".

לא לצרף

כתב הרבי ('אגרות קודש' כרך י"ב עמ' רטו): "בהנוגע לשמות הנשיאים לא רצה כ"ק מו"ח

אדמו"ר שיצרפו לשמותיהם עוד שם".

וכבר העירו, שמענה זה של הרבי נכתב לאחר הולדת בת, ושאלת הנמען הייתה בנוגע לצירוף שם לרבנית שטערנא שרה. ממענה הרבי מובן, אפוא, שהוא הדין גם בנוגע לשמות הרבניות.

ביאור שמו של אדה"ז

במספר הזדמנויות התייחס הרבי לשמות נשיאי חב"ד ואף ביאר את משמעות השמות. כך לדוגמא ברשימת "י"ט כסלו", ביאר הרבי את שמו של כ"ק אדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן:

שניאור – ב' אור, נגלה [שו"ע] ונסתר [דא"ח]... גימט' [ריה] ואהבת.. מאיר עיקרו להאיר באחרים..

אורי – אור שלי... נסתר דתורה, גם הנגלה דתורה מושיא שיהי' ובתורתו יהגה, שנעשה לאחדים עם התורה.. צ"ל [=נדרשים] ב' השמות, אבל נעשים הם שם א', כי תורה א' [אחת] היא לנו.. וכ"ז [וכל זה] צריך להמשיך לזמן, אותיות זלמן... וב'לקוטי שיחות' כרך ו' עמ' 41:

החידוש ב"שניאור" הוא, ששני האורות – של תורת הנגלה ושל תורת הנסתר – מאוחדים באותה מלה, אצל אדמו"ר הזקן התחברו הנגלה והנסתר לדבר אחד ממש.

ועוד חידוש:

לפי הידוע על גדלות הוריו של כ"ק אדמו"ר הזקן, יש לומר, שאמנם הם נתנו לו את שמו על שם סבו,

קריאת שם ילדים בשם של רבותינו נשיאינו היא מנהג שורשי מקדמת דנא אצל חסידי חב"ד, כמו בקהילות ישראל רבות אחרות. הרבי עצמו הנחה רבים בנושא זה, על אף שכתב ('אגרות קודש' כרך ט' עמ' קלו):

ידוע מענה כ"ק מורי וחמי אדמו"ר כגון דא שאינו מתערב בענינים אלו [= של נתינת שם, המועתיק]. והוא מובן על-פי מה שכתוב בכתבי האריז"ל . . . אשר מלמעלה ניתן לההורים הרעיון איך לכוון לשם הבן או בת הנולדים, שם השייך לנשמה זו.

כך לדוגמא כתב הרבי לחסיד ר' ברוך פאריז ז"ל ("ימי מלך' כרך ג' עמ' 1094), שבנו הרב יוסף יצחק שיחי' נולד בד' באלול תש"י:

מזל טוב להולדת בנם. הצעתו לקראו בשם נשיאנו [= הרבי הרי"צ נ"ע] נכונה. ויגדלוהו לתורה חופה ומעשים טובים.

יזכה גם הוא לחיים

פעם שאל משהו את הרבי איזה שם לבחור לבנו. ענה הרבי: "כשמו של הצמח צדק". הלה שאל: "הלא אין מעניקים שם אחרי אב בחיים והרי כ"ק חי ויחיה לאורך-ימים ושנים טובות?".

בתגובה לכך סיפר הרבי (מרשימות הרב יצחק גנוזבורג ע"ה – 'מקדש מלך' כרך ד' עמ' תקו):

"פעם בירך הרונאצ'ובי אישה אחת שתזכה לפרי בטן. עבר זמן מה והברכה התקיימה. הגיעה האישה שוב אל הגאון, ובפיה שאלה: כיצד לקרוא לרך הנולד?"

הגאון השיב לה שתקרא לו בשמו, יוסף. הקשתה האישה: "הרי הנך בחיים?! נענה